

Bryssel den 23.11.2017
COM(2017) 688 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN,
REGIONKOMMITTÉN OCH EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN**

Tredje rapporten om tillståndet i energiunionen

{SWD(2017) 384 final} - {SWD(2017) 385 final} - {SWD(2017) 386 final} -
{SWD(2017) 387 final} - {SWD(2017) 388 final} - {SWD(2017) 389 final} -
{SWD(2017) 390 final} - {SWD(2017) 391 final} - {SWD(2017) 392 final} -
{SWD(2017) 393 final} - {SWD(2017) 394 final} - {SWD(2017) 395 final} -
{SWD(2017) 396 final} - {SWD(2017) 397 final} - {SWD(2017) 398 final} -
{SWD(2017) 399 final} - {SWD(2017) 401 final} - {SWD(2017) 402 final} -
{SWD(2017) 404 final} - {SWD(2017) 405 final} - {SWD(2017) 406 final} -
{SWD(2017) 407 final} - {SWD(2017) 408 final} - {SWD(2017) 409 final} -
{SWD(2017) 411 final} - {SWD(2017) 412 final} - {SWD(2017) 413 final} -
{SWD(2017) 414 final}

I. INLEDNING

EU:s övergång till ett koldioxidsnålt samhälle håller på att bli verklighet. Energiunionen, som är en av denna kommissions tio prioriteringar, skapar nya arbetstillfällen, tillväxt och investeringsmöjligheter. Förra årets paket om ren energi för alla i EU¹ och förslagen om utsläppsnål rörlighet som lades fram i november 2017 utgjorde viktiga milstolpar i denna process². Mindre än tre år efter det att ramstrategin för energiunionen³ offentliggjordes har kommissionen lagt fram nästan alla de förslag som krävs för att man ska kunna sätta energieffektiviteten främst, stödja EU:s världsledande roll i fråga om klimatåtgärder och förnybar energi samt erbjuda energikonsumenterna rättvisa villkor.

Denna tredje rapport om tillståndet i energiunionen redovisar det senaste årets framsteg och blickar framåt mot det kommande året. Det är nu dags att samla alla delar av samhället – invånare, städer, landsbygd, företag, den akademiska världen, arbetsmarknadens parter – och ta fullt ansvar för energiunionen och **engagera sig** i utvecklingen av framtidens lösningar.

Kommissionen välkomnar Europaparlamentets och rådets starka åtagande att prioritera och anta de lagstiftningsförslag om energi och klimatet som lades fram 2015 och 2016, i linje med den gemensamma förklaringen från de tre ordförandena⁴. Kommissionen uppmanar medlagstiftarna att bibehålla den höga ambitionsnivån och samstämmigheten mellan de olika förslagen.

Under tiden är det viktigt att fortsätta med att snabbt vidta **möjliggörande åtgärder**⁵ så att övergången till en koldioxidsnål ekonomi bidrar fullt ut till moderniseringen av Europas ekonomi. Detta kommer också att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla de gemensamma målen för energi och klimat för 2020 och 2030 samt de mer övergripande målen för energiunionen.

För att energiunionen ska kunna fullbordas krävs ett nära samarbete mellan kommissionen, medlemsstaterna och alla delar av samhället. Det är en process där alla deltar och där en viktig milstolpe är att medlemsstaterna i god tid lämnar in utkast till sina **integrerade nationella energi- och klimatplaner** till perioden efter 2020. De flesta medlemsstater har inlett arbetet på sina nationella planer, men de måste göra en betydande ansträngning för att slutföra utkastet till planerna före början av 2018.⁶ Det är viktigt att utkastet lämnas in i tid så att investerarnas förtroende och tilltro säkerställs för perioden efter 2020. Det är också viktigt att utkastet till planerna blir färdiga till början av 2018 så att EU kan visa att den är en stark ledare på den globala scenen.

Världsomfattande förändringar när det gäller produktion av och efterfrågan på energi har en betydande inverkan på geopolitiken och industrins konkurrenskraft. Detta ställer Europa inför allvarliga utmaningar, men det skapar också unika möjligheter. EU vill i detta hänseende stärka sin världsledande roll inom övergången till ren energi och samtidigt tillhandahålla energitrygghet till alla sina invånare. Därför är ambitionsnivån för ett fullbordande och genomförande av energiunionen fortsatt hög. Men arbetet är långt ifrån färdigt. Att uppvisa en hög ambitionsnivå när det gäller frågor som förnybara energikällor, energieffektivitet,

---

¹ Se meddelandet *Ren energi för alla i EU* (COM(2016) 860).

² COM(2017) 283 av den 31 maj 2017 och COM(2017) 675 final.

³ Energiunionen är en av de tio politiska prioriteringarna för den nuvarande kommissionen: *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* (COM(2015) 80).

⁴ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016C1224\(01\)&from=SV](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016C1224(01)&from=SV)

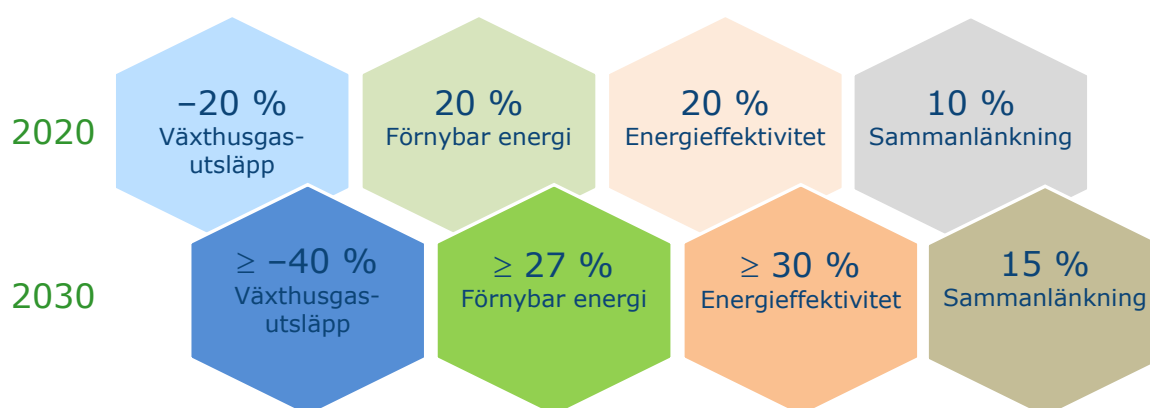
⁵ COM(2016) 860 med dess två bilagor.

⁶ Se bilaga 3 till detta meddelande om hur arbetet med de nationella planerna för energi och klimat fortskrider.

klimatåtgärder och innovation för ren energi samt att säkerställa att rätt prissignaler skickas ut på marknaden är ett måste om man ska kunna locka investeringar till moderniseringen av hela ekonomin.

Vi måste därför öka vårt samarbete och leva upp till vårt åtagande om att fullborda energiunionen innan den nuvarande kommissionens mandat går ut. År 2019 ska energiunionen inte längre vara politik utan verklighet.

Ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 – överenskomna överordnade mål

II. TRENDER OCH POLITISKA IAKTTAGELSER

EU rör sig bort från ett energisystem som är baserat på fossila bränslen till ett koldioxidsnålt system som är helt digitalt och konsumentinriktat. De huvudsakliga trender som rått de senaste åren har fortsatt, och har till och med stärkts på vissa områden⁷.

Andelen förnybar energi i EU:s energimix fortsätter att öka, och målet på 20 % senast 2020 är på väg att uppnås. År 2015 utgjorde den förnybara energin merparten (77 %) av EU:s produktionskapacitet för åttonde året i rad.⁸ Kostnaden för förnybara energikällor sjunker, bland annat för solkraft (fotovoltaisk energi)⁹ samt landbaserad och havsbaserad vindkraft. Detta är ett tecken på investerarnas förtroende för den tekniska utvecklingen, politikens utformning och elmarknadsreformerna.¹⁰ Investeringar i förnybara energikällor har tidigare

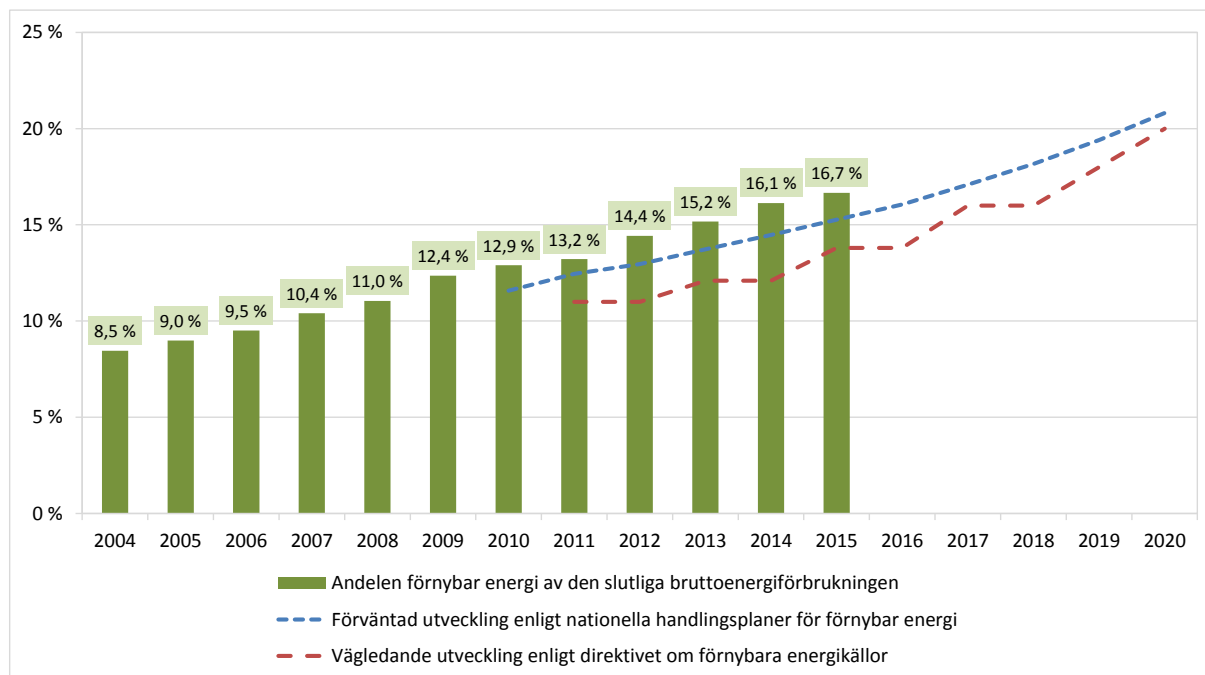
⁷ Se kommissionens detaljerade rapporter som åtföljer detta meddelande, mer detaljerade politiska iakttagelser för de fem dimensionerna i bilaga 2 till detta meddelande och de 28 faktabladerna som åtföljer detta meddelande och som beskriver läget i varje medlemsstat, exempelvis vad gäller luftkvaliteten. Se också Europeiska miljöbyråns rapport nr 17/2017, *Trends and projections in Europe 2017*, som åtföljer detta meddelande.

⁸ Europeiska miljöbyråns rapport nr 3/2017: *Renewable energy in Europe 2017*; <https://www.eea.europa.eu/publications/renewable-energy-in-europe-2017>

⁹ Se det åtföljande dokumentet *Study on Residential Prosumers in the European Energy Union*, JUST/2015/CONS/FW/C006/0127, figur 8, s. 77.

¹⁰ Tidigare stödprogram som bygger på upphandling under perioden 2010–2015 för havsbaserad vindkraft ledde till slutpriser på mellan 103,20 euro per MWh (Horns Rev III, Danmark) och 186,10 euro per MWh (Dudgeon, Förenade kungariket). Detta pris fortsatte att minska, och i det senaste anbudsförandet för havsbaserad

påverkats negativt när medlemsstaterna har tillämpat retroaktiva åtgärder. När det gäller försörjningstrygghet har den förnybara energin sparat in ett uppskattat belopp på 16 miljarder euro i importerat fossilt bränsle (uppgifter från 2015)¹¹.

Figur 1: Andelen förnybar energi av den slutliga bruttoenergiförbrukningen i EU i förhållande till utvecklingen enligt direktivet om förnybar energi samt nationella handlingsplaner för förnybar energi

Arbetet med att bryta sambandet mellan växthusgasutsläppen och bruttonationalprodukten (BNP) har fortsatt, främst tack vare innovation¹². År 2016 ledde den ekonomiska återhämtningen i Europa till en ökning av den industriella och ekonomiska verksamheten och en övergripande ökning på 1,9 % av BNP. Detta hade också kunnat öka växthusgasutsläppen. I stället minskade utsläppen med 0,7 % totalt och till och med snabbare (2,9 %) inom de sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Mellan 1990 och 2016 växte EU:s kombinerade BNP med totalt 53 %, medan de totala utsläppen¹³ minskade med 23 %¹⁴. Inom transportsektorn fortsätter dock växthusgasutsläppen att öka.

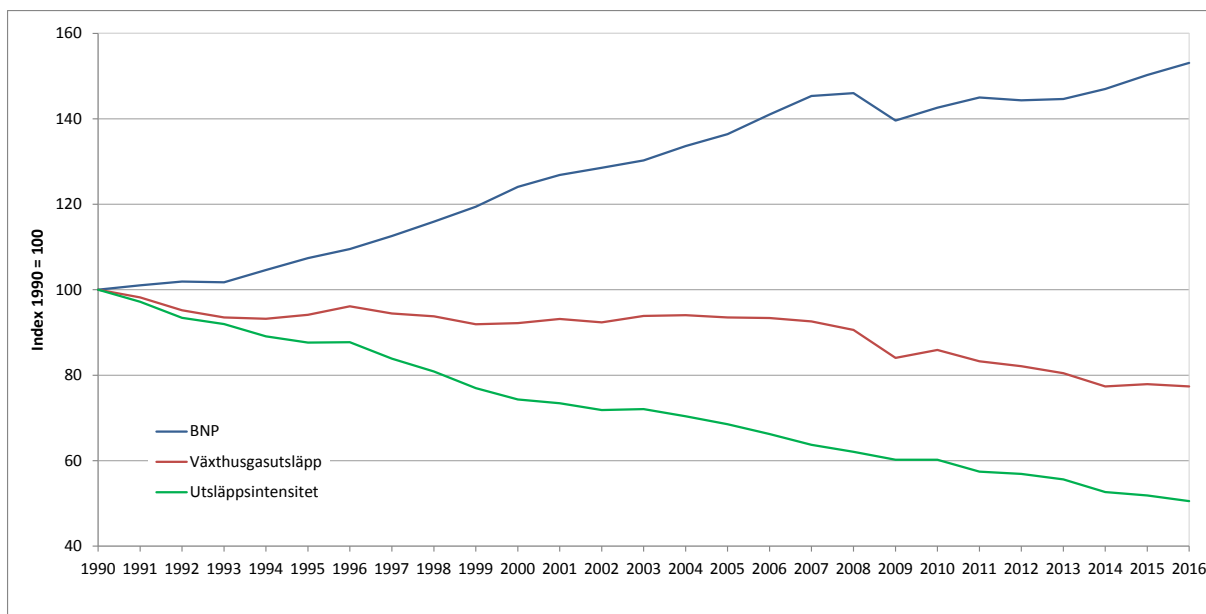
vindkraft i Tyskland i april 2017 lämnade tre vinnande projekt ett anbud på 0 euro. För solcellsanläggningar i Tyskland minskade stödet från 0,0917 euro per kWh i april 2015 till 0,0566 euro i juni 2017.

¹¹ Lägerapport om förnybar energi (2017); <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0057&qid=1488449105433&from=SV>

¹² https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/strategies/progress/docs/dca_report_en.pdf

¹³ Undantaget markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF), men inbegripet internationell flygtrafik.

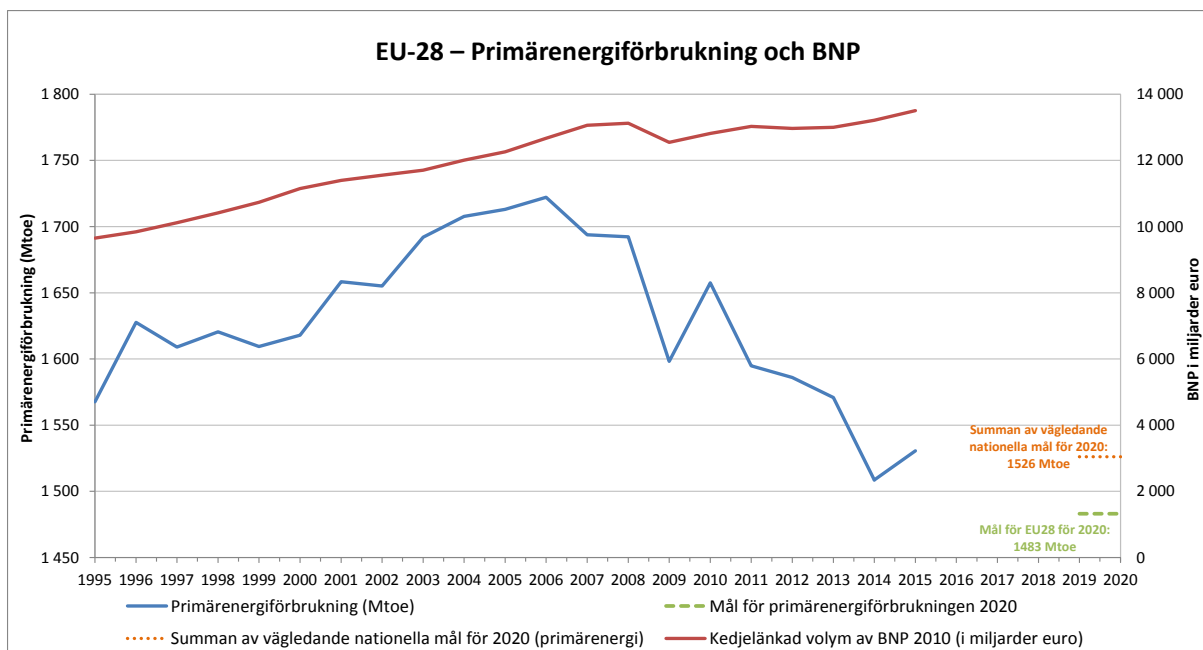
¹⁴ Enligt en ungefärlig inventering 2016. Se *Två år efter Paris – framsteg mot att uppfylla EU:s klimatåtaganden* (COM(2017) 646 final).

Figur 2: Index över förändringar i BNP (i reala tal), växthusgasutsläppen och ekonomins utsläppsintensitet (förhållande mellan utsläpp och BNP) i EU (1990 = 100)

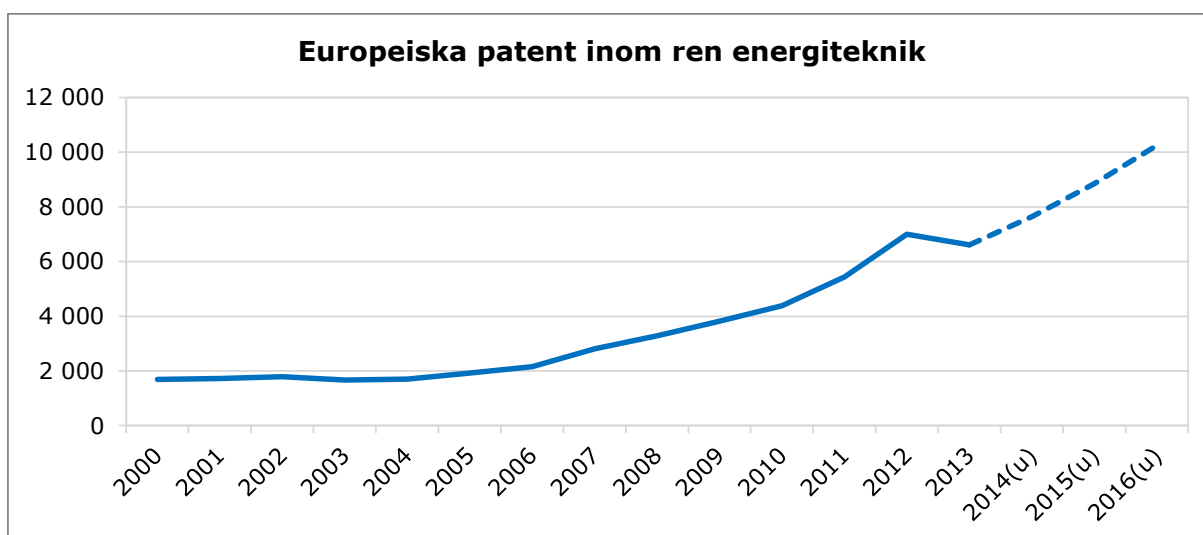
Sambandet mellan den ekonomiska tillväxten och energiförbrukningen har också brutits. Den stadigt minskande efterfrågan på energi i EU beror främst på de energieffektivitetsåtgärder som vidtagits i medlemsstaterna. Även om energiförbrukningen ökade något under 2015 på grund av en högre ekonomisk tillväxt, lägre olje- och gaspriser och en kallare vinter jämfört med det ovanligt varma året 2014, är den nedåtgående trenden på lång sikt tydlig: Under 2015 förbrukade EU 2,5 % mindre primärenergi än under 1990, medan BNP ökade med 53 % under samma period. Men EU måste fortfarande minska sin primärenergiförbrukning med 3,1 % mellan 2015 och 2020 för att nå energieffektivitetsmålet.¹⁵

¹⁵ Den slutliga energiförbrukningen utgörs av den energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, tjänster och jordbruk med undantag för leveranser till energiomvandlingssektorn och energiindustrierna själva. Primärenergiförbrukningen innefattar även de sistnämnda.

Figur 3: Utvecklingen av BNP och primärenergiförbrukningen i EU-28. Källa: Eurostat.

Den pågående energiövergången är en del av moderniseringen av EU:s ekonomi. Till exempel ökar antalet patent inom ren energiteknik i EU. Europeiska företag söker också i allt större utsträckning internationellt patentskydd för sina uppfinningar, vilket tyder på ett växande självförtroende när det gäller deras konkurrenskraft på den globala energiteknikmarknaden. EU hamnar på andra plats efter Japan i fråga om internationella patent.

Figur 4: Trenden för EU-patent inom ren energiteknik. Källa: Europeiska kommissionen och Gemensamma forskningscentrumet (baserat på uppgifter från Europeiska patentverket). Uppgifterna för åren 2014, 2015 och 2016 är uppskattningar.

Trots dessa positiva trender kan övergången till ren energi hindras av orättvis konkurrens om medlemsstaterna fortsätter att subventionera fossila bränslen. Dessa subventioner finns i

många former, exempelvis subventioner till olönsamma kolgruvor¹⁶, kapacitetsmekanismer för utsläppsintensiva kraftverk, skattelättnader för företagsbilar eller dieselbränsle och liknande åtgärder. Subventioner för fossila bränslen ökar också risken för investeringar i strandade tillgångar som måste ersättas med något annat innan de har nått slutet av sin livscykel. De integrerade nationella energi- och klimatplanerna ska bidra till bättre övervakning och bedömning av medlemsstaternas insatser för minskade subventioner av fossila bränslen. Nästa rapport om energipriser och energikostnader under 2018 kommer att innehålla uppdateringar om subventioner av fossila bränslen i EU.

III. BEDÖMNING AV FRAMSTEGEN

Energiövergången ska vara **socialt rättvis**, leda till **innovation** och bygga på en framtidssäker **infrastruktur**, samtidigt som den ökar försörjningstryggheten. EU:s **investeringsinstrument** och **utrikes- och utvecklingspolitik** ligger till grund för EU:s energiövergång. Betydande framsteg gjordes under 2017 på alla dessa områden.

En socialt rättvis energiövergång

Övergången till ett koldioxidsnålt samhälle påverkar ett stort antal personer, bland annat konsumenter, arbetstagare och aktörer på energimarknaden. Även om inte alla gynnas av energiövergången i det kortare perspektivet kommer den rätt hanterad att i slutändan gynna hela EU:s ekonomi med nya arbetstillfällen, minskade energikostnader och förbättrad luftkvalitet. Många av de möjliggörande åtgärderna i paketet om ren energi för alla i EU syftar till att möta de utmaningar några regioner eller befolkningsgrupper har när det gäller att få del av fördelarna med energiövergången.

Möjliggörande åtgärder i regioner och på öar med hög koldioxidintensitet

Kommissionen började 2017 att tillhandahålla anpassat stöd och hjälp till regioner som håller på att övergå från ett beroende av kol- och koldioxidintensiva industrier. Dessa regioner står inför specifika ekonomiska och sociala utmaningar. Ett arbete har inletts med regionerna Trenčín i Slovakien och Śląsk i Polen i nära samarbete med nationella och regionala myndigheter. I stödet ingår tillhandahållande av forskning kring de ekonomiska starka sidorna i regionerna, teknisk hjälp och rådgivning om riktad användning av olika EU-fonder och EU-program. Kommissionen kommer att fortsätta det nära samarbetet med dessa regioner och kommer att utöka pilotprojektet till andra intresserade medlemsstater. Detta initiativ är också avsett att dra nytta av erfarenheter från europeiska regioner som har genomfört en framgångsrik övergång. En EU-omfattande plattform med berörda parter kommer att inrättas i detta syfte i december 2017.

Även om öar ofta ligger bra till i fråga om att locka investeringar i ren energi står de inför specifika utmaningar på grund av sin geografi, sin begränsade ekonomi och sitt stora beroende av importerade fossila bränslen. Kommissionen och 14 medlemsstater skrev under en politisk förklaring i maj 2017 på Malta om att påskynda övergången till ren energi på öar. Det första forumet inom ramen för detta initiativ ägde rum i september på Kreta. Initiativet är

¹⁶ Medlemsstaterna får ge nedlägningsstöd fram till 2018 för att täcka förluster i den löpande produktionen i samband med definitiv nedläggning av icke-konkurrenskraftiga kolgruvor. Stöd för att täcka extraordinära kostnader för lindring av de sociala och miljömässiga konsekvenserna får inte ges längre än fram till 2027 (rådets beslut 2010/787/EU av den 10 december 2010 om statligt stöd för att underlätta nedläggning av icke-konkurrenskraftiga kolgruvor).

avsett att förse EU:s 2 400 bebodda öar med en långsiktig ram som ska hjälpa dem att minska beroendet av importerad energi genom att bättre utnyttja deras egna förnybara energikällor.

Övergången till en koldioxidnsål ekonomi kommer att skapa nya arbetstillfällen inom energisektorn¹⁷ och i den bredare ekonomin. Dessa arbeten kommer att kräva nya **färdigheter** och ny kompetens. Kommissionen har därför precis offentliggjort en ansökningsomgång om strategin för branschsamverkan kring kompetens för att bemöta kompetensbehoven inom sektorn för ren teknik, förnybar energi samt byggnadssektorn¹⁸. En liknande ram för fordonssektorn lades fram förra året. För att bättre förstå vilka kompetenslyftor som finns i olika länder och sektorer genomför Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop) stordataanalyser som bygger på realtidssökningar av lediga platser, och de första resultaten kommer att bli tillgängliga 2018.

Energifattigdomen i EU påverkar nästan 50 miljoner människor. Kommissionen har som en del av paketet om ren energi föreslagit en rad åtgärder mot energifattigdomen genom energieffektivitet, försörjningsskydd och en bättre definition och övervakning av frågan på medlemsstaternas nivå. I slutet av 2017 kommer observationsgruppen för energifattigdom att offentliggöra statistik och rapporter i en interaktiv webbportal. Under nästa fas kommer den att inriktas på utbyte av information och spridning av bästa praxis mellan sakkunniga och beslutsfattare. En informationskampanj har inletts och kommer att genomföras i fyra medlemsstater (Tjeckien, Grekland, Portugal och Rumänien) nästa år. Kampanjen syftar till att öka medvetenheten bland energifattiga konsumenter om deras rättigheter och kommer att tillhandahålla råd om hur man sparar energi och information om hur man kan förbättra energieffektiviteten till en låg kostnad.

Energiövergången har en positiv inverkan på många EU-invånarens **hälsa**. De totala utsläppen av föroreningar såsom svaveldioxid, kvävedioxid och partiklar i EU minskar, men luftföroreningarna leder fortfarande till över 400 000 förtida dödsfall varje år.¹⁹ Genom antagandet av direktivet om nationella utsläppstak i december 2016²⁰ siktar EU på att halvera antalet förtida dödsfall på grund av luftföroreningar fram till 2030. Energiövergången kan minska de giftiga utsläppen ytterligare och påskynda en förbättrad livskvalitet i många europeiska städer vars invånare utsätts för luftföroreningar varje dag²¹. Smarta investeringar i renare transporter och uppvärmning av bostäder kommer också att stödja ekonomin genom minskade kostnader för hälso- och sjukvård samt sjukfrånvaro på grund av luftvägssjukdomar.

En energiövergång som drivs av innovation

Energiunionen är en stor drivkraft för innovation inom ren energi i Europa och övriga världen. Europeiska företag och innovatörer bör gå i spetsen för denna rörelse så att de tidigt kan dra

¹⁷ Medan antalet arbetstillfällen som är kopplade till försörjning av koldioxidintensiva energikällor i EU minskade med 67 000 mellan 2008 och 2014 ökade antalet gröna arbetstillfällen inom energisektorn med över 400 000 under samma period (uppgifter från Eurostat).

¹⁸ En ansökningsomgång för branschspecifika kunskapsallianser inom ramen för Erasmus+ offentliggjordes den 25 oktober: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/key-action-2-cooperation-for-innovation-and-exchange-good-practices/sector-skills-alliances_en

¹⁹ Europeiska miljöbyråns rapport om luftkvaliteten i Europa 2017, s. 17.

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG (EUT L 344, 17.12.2016, s. 1).

²¹ Se kommissionens konsekvensbedömning som åtföljer förslaget om ett ändrat energieffektivitetsdirektiv, SWD(2016) 405 final, s. 59.

fördel av nya tekniker och nya affärsmodeller. Detta är ett av huvudmålen i strategin för att påskynda innovationen för ren energi²².

EU är en av de mest innovativa regionerna i världen, men det krävs fler insatser för att få in dessa innovationer på marknaden och förvandla dem till tillväxt och arbetstillfällen.

Eftersom forskning och innovation tar tid krävs omedelbara förberedande åtgärder om man vill skapa konkreta fördelar på medellång sikt. Därför förstärktes EU-finansieringen förra året. Sammanhållningspolitiken stöder innovation genom smart specialisering (minst 2,6 miljarder euro kommer att användas till forskning och innovation kring koldioxidsnål teknik²³) medan Horisont 2020 kommer att sätta in över två miljarder euro under perioden 2018–2020, med fokus på fyra viktiga prioriteringar för energi och klimat: lagring, förnybara energikällor, byggnader och elektromobilitet i städer. Tar man med verksamhet på gräsrotsnivå i beräkningen kan det totala beloppet stiga till tre miljarder euro²⁴. Dessutom fördubblades budgeten för energidemonstrationsprojektet InnovFin, ett finansiellt instrument som stöder projekt som är först i sitt slag kring koldioxidsnål teknik, till 300 miljoner euro med hjälp av medel från Horisont 2020, och det har nu även tillgång till de ytterligare ej utbetalade intäkterna från NER300-programmets första omgång²⁵.

Batterier är en strategisk del av de innovationsprioriteringar som fastställdes i november förra året. Med ökade prestanda och sjunkande priser kommer batterier att bli en viktig möjliggörande teknik för att nå målen i energiunionen, särskilt genom tillämpningar inom elektromobilitet och lagring av el. När det gäller finansiering är kommissionen beredd att mobilisera omfattande stöd till batterier och battericellsteknik. Kommissionen arbetar därför med innovationsekosystemet, medlemsstaterna och industriaktörer längs batteriproduktionens hela värdekedja för att fastställa prioriteringar och behov och bygga en EU-batteriallians med battericellstillverkning som central del. Resultatet kommer att ingå i forumet för industriell konkurrenskraft på ren energi som kommer att hållas i februari 2018. Detta kompletterar lagstiftningsåtgärder för att undanröja negativa incitament för lagring av elektricitet och för att främja elektromobilitet. Liknande samordnade strategier finns inom andra prioriteringsområden, exempelvis förnybar energi och utfasning av fossila bränslen i byggnaderna i EU, vilket kommer att leda till påtagliga industriella och ekonomiska fördelar för Europa.

Möjliggörande åtgärder för innovation i städer

Det är i städerna som mycket av den innovation och de investeringar som behövs till energiövergången sker. År 2017 togs ett antal initiativ i olika städer i EU till att utveckla och genomföra ny och innovativ teknik till stöd för energiövergången. Genom initiativet Innovativa åtgärder i städerna började Göteborg, Paris och Viladecans med att prova

²² COM(2016) 763 final.

²³ Kommissionen har upprättat fem interregionala partnerskap för energiinnovation (om bioenergi, marin förnybar energi, smarta nät, solenergi och hållbara byggnader); COM(2017) 376.

²⁴ Detta inbegriper 15 miljoner euro för två innovationspriser, ett om artificiell fotosyntes och ett om batterier.

²⁵ NER300-programmet är ett finansieringsprogram för innovativa och koldioxidsnåla energidemonstrationsprojekt. Det finansieras genom försäljningen av 300 miljoner utsläppsrätter från reserven för nya deltagare (*New Entrants' Reserve*, NER) som sjsälattes tillsammans med den tredje fasen för EU:s system för handel med utsläppsrätter. 2,1 miljarder euro har anslagits till innovativa projekt kring förnybar energi och CCS-projekt i 20 medlemsstater. Fem projekt har inte förverkligats, och de ej utbetalade intäkterna för dessa skickas tillbaka ut på marknaden via InnovFin och FSE:s skuldinstrument.

innovativa lösningar som skulle kunna överföras till andra städer i EU.²⁶ Inom ramen för borgmästaravtalet som nu utvidgas utanför Europa²⁷ har Europas städer, det europeiska grannskapet och utvidgningsregioner antagit en integrerad strategi och vidtagit bestämda åtgärder i fråga om minskning av och anpassning till klimatförändringarna samt om tillgången till billig och hållbar energi. Dessutom har det inrättats olika stadspartnerskap inom ramen för EU-agendan för städer²⁸ som ger möjlighet till en innovativ styrningsstrategi som innefattar ett samarbete mellan lokala myndigheter, medlemsstaterna och EU-institutionerna. Partnerskapen om energiövergången, rörlighet i städer, luftkvalitet, hållbar markanvändning och naturbaserade lösningar, den digitala omställningen, den cirkulära ekonomin, klimatanpassning och bostäder kommer att spela en viktig roll i genomförandet av en innovativ energiövergång. Inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet Smarta städer och samhällen har städerna och industrin arbetat mot målen att se till att 300 miljoner invånare i Europa får interoperabla plattformar för stadsspecifika uppgifter senast 2025²⁹. Det har också tagits fram en vägledning för att främja deltagandet från beslutsfattare i städerna³⁰.

Kommissionen intar också en ledande ställning på global nivå. I februari 2017 tog kommissionen över ordförandeskapet för styrkommittén för *Mission Innovation* från Förenta staterna och intog en ledande roll i fråga om två innovationsutmaningar: omvandla solljus till lagringsbara solbränslen samt uppvärmning och kylning av byggnader till rimligt pris. Som medarrangör till *Mission Innovation*-toppmötet i maj 2018 och ministermötet om ren energi siktar kommissionen på att lämna stort utrymme åt icke-statliga berörda parter, exempelvis företag, innovatörer, privata investerare och städer. Detta kan göras i nära samarbete med det globala borgmästaravtalet³¹ som lanserades 2017. EU har samtidigt ett partnerskap med Kina och Kanada för främjande av innovation inom ren energi i världen.

Kommissionen är också tack vare Euratom den ledande aktören i det internationella innovativa Iterprojektet för utvecklingen av fusion som en kommersiellt gångbar energikälla³².

En energiövergång som kräver framtidssäkrad infrastruktur

Det kommer inte att ske någon energiövergång om inte infrastrukturen är anpassad efter det framtida energisystemets behov. Infrastrukturen för energi, transport och telekommunikation blir allt mer sammanlänkad. Denna sektorsövergripande integration kommer att fortsätta; lokala nätverk kommer att bli ett allt viktigare inslag i vardagen för Europas invånare som i allt större utsträckning kommer att övergå till elektromobilitet, decentraliserad energiproduktion och efterfrågefleksibilitet. För att få till stånd nästa generations smarta infrastruktur och optimera användningen av den befintliga infrastrukturen uppmanar kommissionen projektansvariga som ansöker om finansiellt stöd att försöka skapa synergieffekter mellan infrastruktur för energi, transport och telekommunikation.

²⁶ <http://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities>

²⁷ http://www.covenantofmayors.eu/index_en.html; se också den åtföljande rapporten *Covenant of Mayors in Figures: 8-year Assessment*, JRC 2017.

²⁸ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

²⁹ http://beta.eu-smartcities.com/sites/default/files/2017-09/EIP_Mgmt_Framework.pdf

³⁰ <http://beta.eu-smartcities.com/sites/default/files/2017-09/ShC-EIP%20Humble%20Lampost%20Mgmt%20F%27rwork%20-%20Component%20Design.pdf>

³¹ <http://www.globalcovenantofmayors.org/>

³² Kommissionens meddelande *EU:s bidrag till ett reformerat Iterprojekt* av den 14 juni 2017 (COM(2017) 319).

Kommissionen kommer att utvärdera hur den kan fortsätta att främja sådana innovativa infrastrukturprojekt efter 2020.

Den ökande digitaliseringen av infrastrukturen har redan möjliggjort smart hantering av elnätet och efterfrågefleksibilitet. I paketet om ren energi för alla i EU lade man fram en enhetlig ram för efterfrågefleksibilitet som möjliggör smart laddning av elfordon, ger konsumenterna incitament att ladda när elpriserna är lägre och ger systemansvariga för distributionssystemet möjlighet att aktivt hantera nätet³³. Direktivet om infrastruktur för alternativa bränslen ledde till nationella politiska ramar och stödåtgärder som kommissionen har granskat noggrant. För att ta itu med de brister som upptäcktes lade kommissionen tidigare under denna månad fram förslag på ytterligare åtgärder, bland annat om finansiering på upp till 800 miljoner euro till infrastruktur för alternativa bränslen³⁴.

I den digitala åldern är det mycket viktigt att energiinfrastrukturen skyddas bättre. It-säkerhetsplattformen för expertis på energiområdet identifierade de utmaningar och specifika behov inom energisektorn som för närvarande inte täcks av EU:s regelverk i sin rapport som offentliggjordes i februari 2017³⁵. Kommissionen har inlett ett arbete med berörda parter inom arbetsgruppen för smarta nät om nätföreskrifter för energispecifik it-säkerhet som ska vara klart i slutet av 2018. En studie har inletts om risker och förebyggande åtgärder när det gäller it-incidenter inom energisektorn.

Samtidigt fortsätter arbetet med att förbättra integrationen av den inre energimarknaden och försörjningstryggheten. Det regionala samarbetet, vilket inledningsvis syftade till att förbättra den fysiska infrastrukturen och effektivisera användningen av den, utökas nu till att också omfatta utvecklingen av förnybara energikällor och energieffektivitet. Detta kan utvecklas vidare mot gemensamma projekt kring förnybara energikällor mellan medlemsstater och respektive projektansvariga, eller till och med mot gemensamma långsiktiga strategier för införande av förnybara energikällor på regional nivå.

Trots betydande framgångar bör det understrykas att det kvarstår några väsentliga flaskhalsar. Fyra medlemsstater (Cypern, Polen, Spanien och Förenade kungariket) förväntas inte nå elsammanlänkningsmålet på 10 % fram till 2020³⁶. För att angripa detta har kommissionen i dag antagit ett meddelande om elsammanlänkningsmålet för 2030. Kommissionen har också antagit den tredje förteckningen över projekt av gemensamt intresse. I förteckningen ingår de viktigaste projekt som krävs för att uppnå målen med en sammanlänkad inre energimarknad, i synnerhet de som man har enats om inom de fyra högnivågrupperna, till exempel sammanlänkningarna för att förbinda Iberiska halvön med Frankrike och resten av EU för att säkerställa utvecklingen av förnybara energikällor, projekt i samband med synkroniseringen av det baltiska elnätet med övriga nät i Europa, gasprojekt för trygghet av försörjning och konkurrensutsättning i Central- och Sydosteuropa samt de första projekten som rör ett integrerat nät för Nordsjöregionen.

Regional integration i EU

³³ Se förslaget till ett direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el (omarbetning) av den 30 november 2016 (COM(2016) 864 final) (ej översatt till svenska).

³⁴ COM(2017) 652 final.

³⁵ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/eecsp_report_final.pdf

³⁶ Av de elva medlemsstater som ligger under målet på 10 % år 2017 (Bulgarien, Cypern, Tyskland, Frankrike, Irland, Italien, Polen, Portugal, Rumänien, Spanien och Förenade kungariket), håller sju av dem (Rumänien, Tyskland, Frankrike, Italien, Bulgarien, Portugal och Irland) på att genomföra projekt av gemensamt intresse som ska ge dem möjlighet att nå målet på 10 % fram till 2020.

I september 2017 enades högnivågruppen för sammankoppling av gasnäten i Central- och Sydosteuropa om att utvidga sitt geografiska tillämpningsområde till att även omfatta hela västra Balkan och att fokusera på att bygga en sammanlänkad marknad för elektricitet, vilket ska öka investeringarna i förnybara energikällor och energieffektivitet. Tack vare Fonden för ett sammanlänkat Europa har den första gassammanlänkningen mellan Rumänien och Bulgarien förbättrats betydligt.

Inom ramen för den baltiska energimarknadens sammanlänkingsplan har en teknisk och ekonomisk analys gjorts av synkroniseringen av det baltiska elnätet med EU:s elnät via Litauen och Polen³⁷. Denna analys utgör en god grund för en snabb övergång till energioberoende.

De första regionala projekten som rör energisamarbete mellan länderna kring Nordsjön håller på att växa fram, och regionala kluster håller på att fastställas. North Sea Wind Power Hub, en planerad artificiell ö omgärdad av tusentals vindkraftverk, kommer att ge påtagliga fördelar till arbetstagare och konsumenter i Europa.

Byggandet av den södra gaskorridoren har gått framåt. Det här projektet har en strategisk betydelse för EU:s strävan efter diversifiering och kommer att ge nya gasförsörjningskällor via en ny rutt.

Det har gjorts framsteg med att bättre sammanlänka Iberiska halvön med den inre energimarknaden, även om detta inte är tillräckligt. Under 2017 fattades ett beslut av Frankrikes och Spaniens tillsynsmyndigheter om gränsöverskridande kostnadsfördelning för ledningen i Biscayabukten som kommer att nästan fördubbla sammanlänkingskapaciteten mellan länderna när den är färdig 2025. Arbetet med sammanlänkningen mellan Spanien och Portugal fortlöper enligt tidsplanen och kommer att göra att Portugal kan uppnå sitt elsammanlänkingsmål på 10 % när den är färdig. Arbetet med den östra gasaxeln från Spanien och Portugal till den inre gasmarknaden har framskridit, och en ny planerad gasledning kommer att undanröja överbelastningen av det franska nätet.

Förutom den fysiska infrastrukturen kommer en sammanlänkad energimarknad som drivs på ett säkert sätt också att kräva att det finns bättre samordning mellan systemansvariga för överföringssystemet och att man upphör att prioritera interna utbyten framför utbyten mellan olika elområden. Det är också mycket viktigt att man effektiviserar användningen av gaslagringsanläggningar och utvecklar en verkligt global marknad för flytande naturgas om man ska kunna tillhandahålla full flexibilitet i gasförsörjningen³⁸.

Energiövergången som investeringsmöjlighet

En fullbordad energiunion och en påskyndad energiövergång ger stora investeringsmöjligheter. En av huvudprioriteringarna i energiunionen under 2017 var därför frigörandet av investeringar. EU bidrog till detta på flera sätt.

Den europeiska investeringsplanen har hittills gett upphov till 240,9 miljarder euro i investeringar genom Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), och energisektorn

³⁷ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8d3b7da2-562e-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-31392329>

³⁸ Se också strategin som föreslogs av kommissionen 2016 (COM(2016) 49).

leder i fråga om antalet godkända Efsi-transaktioner. Merparten av de stödda projekten är investeringar i förnybar energi, energieffektivitet och energiinfrastruktur³⁹.

Medlemsstaterna har också ökat utnyttjandet av de europeiska struktur- och investeringsfonderna till stöd för energiövergången. Det har skett en tydlig ökning i urvalet av projekt ute på fältet under första halvåret 2017. I enlighet med investeringsprioriteringarna för en koldioxidsnål ekonomi har omkring 28 % (eller 18 miljarder euro⁴⁰) av budgeten fördelats på över 8 500 konkreta projekt fram till slutet av juni 2017 (jämfört med 19 % vid utgången av 2016⁴¹), och genomförandet av dessa kommer att pågå tills slutet av 2023⁴². Inom transportsektorn kommer Fonden för ett sammanlänkat Europa för transport att ha anslagit 22,4 miljarder euro vid utgången av 2017, och därmed att ha mobiliserat 46,7 miljarder euro i totala investeringar i EU.

Förra året tillkännagav kommissionen också initiativet om smart finansiering för smarta byggnader, som ska öka investeringarna i energirenoveringar av Europas byggnadsbestånd⁴³. Initiativet utvecklas i samarbete med Europeiska investeringsbanken, och det kommer att ge medlemsstaterna möjlighet att kombinera olika källor till offentlig och privat finansiering i syfte att tillhandahålla skräddarsydda renoveringslån till hushåll samt små- och medelstora företag.

Med tanke på de enorma behov av investeringar som finns när det gäller byggnadsrenoveringar måste privat finansiering mobiliseras i en mycket större skala. I syfte att bygga upp förtroende och hjälpa projektens utvecklare och investerare att göra bättre bedömningar av riskerna och fördelarna med investeringar i energieffektivitet sattes *De-risking Energy Efficiency Platform* (DEEP) i november 2016 av Finansinstitutgruppen för energieffektivitet, med stöd från Europeiska kommissionen⁴⁴. Det är den största EU-omfattande öppen källkod-databasen som finns, och den innehåller 7 800 projekt, vilket visar att energieffektivitet är finansiellt attraktivt. Ett garantiverktyg för finansinstitut togs fram i juni 2017 för att hjälpa banker och investerare att öka sin kapitalinsättning inom energieffektivitet med hjälp av en ram för bedömning av risker och fördelar med sådana investeringar⁴⁵.

Andra initiativ som kommer att läggas fram i år är en rådgivningsplattform för investeringar i städer. Denna plattform utvecklas av kommissionen i samarbete med Europeiska investeringsbanken och kommer att bygga på befintliga strukturer inom ramen för Europeiska centrumet för investeringsrådgivning. Den tillhandahåller skräddarsydda rådgivningstjänster och finansieringsmöjligheter till stadsmyndigheter som agerar som projektansvariga eller stödmottagare.

---

³⁹ Källa: Uppgifter från EIB och Europeiska kommissionen, oktober 2017.

⁴⁰ Innefattar EU-stöd och nationell samfinansiering.

⁴¹ Några av resultaten i slutet av 2016 är bland annat beslut om över 1 000 MW av ytterligare kapacitet för förnybar energi och 130 000 hushåll med förbättrad energiförbrukningsklass.

⁴² För att säkerställa öppenhet och insyn offentliggör kommissionen uppdaterade uppgifter om de europeiska struktur- och investeringsfonderna som finns på: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>. Här finns också årsrapporter om framstegen mot de överenskomna indikatormålvärdena. Ytterligare uppgifter om genomförandet i de olika områdena kommer att tillhandahållas i december 2017 tillsammans med den första strategiska rapporten om de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

⁴³ Byggnadsbeståndet står för omkring 40 % av den slutliga energiförbrukningen, och tre av fyra byggnader som finns i dag är ineffektiva.

⁴⁴ <https://deep.eefig.eu/>

⁴⁵ <https://valueandrisk.eefig.eu/>

Möjliggörande åtgärder för investeringar: Användning av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) eller de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI)

ELSAMMANLÄNKNINGEN ITALIEN–FRANKRIKE (IT–FR): (170 miljoner euro) Stöd till den italienska delen av HVDC-länken Piemonte–Savojen som sammanlänkar Frankrike och Italien genom Alperna.

HVDC-LÄNKEN NORDLINK (DE–NO): (150 miljoner euro) Stöd till den första sammanlänknings mellan Tyskland och Norge som kommer att ge högre diversifiering, tryggad försörjning och en bättre integrering i elmarknaden i båda länderna och inom regionen.

ENERGAS HYBRIDOBIGATIONER (PL): (250 miljoner euro) Ett treårigt investeringsprogram (2017–2019) för modernisering och utvidgning av eldistributionsnätet i norra och centrala Polen. Programmet kommer också att främja anslutningen av nya systemanvändare, bland annat producenter av förnybar energi.

RĪGAS SATIKSME (RIGAS KOLLEKTIVTRAFIKBOLAG) (LV): (175 miljoner euro) Efsi-lån i kombination med bidrag från Fonden för ett sammanlänkat Europa för uppbyggnad av bolagets vätgasinfrastruktur för driften av vätgasbussar med bränsleceller.

BALTCAPS INFRASTRUKTURFOND (LT, LV, EE): Efsi-projekt som stöder EIB-investeringen (upp till 20 miljoner euro) i BaltCaps infrastrukturfond, en allmän infrastrukturfond som inriktar sig på projekt som rör förnybar energi, energieffektivitet och transport i de tre baltiska länderna.

PROJEKTET FÖR SOCIALA NNE-BOSTÄDER I NAVARRA (ES): Detta EIB-lån på 39 miljoner euro med stöd av en EU-garanti inom ramen för Efsi kommer att stödja byggandet av 524 sociala bostäder i Pamplona i regionen Navarra. Bostäderna kommer att vara nära-nollenergibyggnader.

PROGRAMMET FÖR RENOVERING AV FLERBOSTADSHUS (LT): (314 miljoner euro i ESI-stöd 2014–2020 med möjlig förstärkning från Efsi) Programmet syftar till att öka energieffektiviteten hos de mest energiintensiva flerbostadshusen med hjälp av olika finansiella instrument (lån och garantier).

Det ska också noteras att kommissionen föreslog att det skulle skapas en innovationsfond till stöd för innovation inom energisektorn och energiindustrin som en del av EU:s system för handel med utsläppsrätter för perioden efter 2020. År 2017 anordnade kommissionen en rad sektorspecifika expertmöten för att ge fonden lämpligt omfång.⁴⁶ Förslaget omfattar också skapandet av en moderniseringsfond till stöd för medlemsstater med lägre inkomster i syfte att modernisera deras energisystem.

Trots alla dessa insatser finns det fler åtgärder som kan vidtas för att få till stånd en investeringsvänlig miljö. En dåligt samordnad och oförutsägbar nationell energi- och klimatpolitik undergräver investerings säkerheten. Fram till helt nyligen var det bara några medlemsstater som hade planer och strategier för klimat och energi som sträckte sig bortom 2020. Ingen av medlemsstaterna hade en plan som omfattade energiunionens fem dimensioner, och endast ett begränsat antal regeringar hade beaktat de gränsöverskridande

---

⁴⁶ COM(2015) 337.

effekterna vid fastställandet av nationell politik. Integrerade nationella energi- och klimatplaner kommer att ge investerarna möjlighet att vidta nödvändiga långsiktiga investeringsbeslut för perioden efter 2020⁴⁷.

Om de investeringsutmaningar som förknippas med energiovergången ska kunna mötas måste finansieringen anpassas efter målen i energi- och klimatpolitiken. Hållbara investeringar har blivit en av de nya prioriterade åtgärderna i kapitalmarknadsunionen. Ett viktigt initiativ togs i juni 2017 i och med offentliggörandet av riktlinjerna som ska hjälpa företag att uppge miljöinformation och social information. Kommissionen inrättade en högnivågrupp om hållbara finanser för att få råd om hur den kan säkerställa att hållbarheten beaktas i EU:s finansiella regleringar eller marknadspraxis. Gruppens rekommendationer kommer att läggas fram tidigt under 2018⁴⁸. EU fortsätter att vara ledande på detta område, särskilt i och med att Frankrike emitterade de första gröna statsobligationerna i sitt slag (till ett rekordhög värde på sju miljarder euro) i januari. Europeiska investeringsbanken är fortsatt världens största emittent av gröna obligationer med en ständigt växande portfölj.

Ett viktigt beslut om att främja investeringar i byggnaders energiprestanda fattades i september. En nyligen framlagd vägledning från Eurostat om redovisning av avtal om energiprestanda i nationalräkenskaperna⁴⁹ förtydligar den statistiska redovisningen av sådana avtal, bland annat under vilka omständigheter dessa avtal ska redovisas i den offentliga sektorns balansräkningar. Detta kommer att göra det enklare för kommuner att använda sig av avtal om energiprestanda för att göra offentliga byggnader såsom sjukhus, skolor eller sociala bostäder mer energieffektiva utan att negativt påverka offentliga underskott och skulder. Vägledningen kommer också att främja utvecklingen av en starkare marknad för tjänsteleverantörer av energiprestanda, bland annat många små och medelstora företag. En praktisk vägledning för aktörer kommer att ges ut senare i år.

Den externa dimensionen av energiovergången

EU:s externa politik och utvecklingspolitik är viktiga för att stödja övergången till ren och koldioxidsnål energi i världen och för att stärka EU:s försörjningstrygghet och konkurrenskraft när det gäller energi.

EU stärkte 2017 synergieffekterna mellan sina diplomatiska insatser på klimat- och energiområdet. Som svar på den amerikanska regeringens avsikt att dra sig ur Parisavtalet bekräftade EU sitt åtagande att bekämpa klimatförändringarna och stärker nu sina befintliga globala partnerskap. EU kommer att fortsätta att eftersträva nya allianser, såväl med världens största ekonomier som med de mest utsatta östaterna. EU ökade klimatfinansieringen betydligt under 2016 och bidrog med mer än 20 miljarder euro till utvecklingsländerna⁵⁰.

EU gav klimat- och energihandlingsplanen för tillväxt som upprättades vid G20-toppmötet i Hamburg sitt fulla stöd och stärkte samarbetet med ett antal viktiga partner, i synnerhet i Asien. EU undertecknade en arbetsplan om energi med Kina och ett samarbetsmemorandum med Japan om den globala marknaden för flytande naturgas. Arbetet med att stärka banden till

---

⁴⁷ En sammanfattning av det rådande läget för varje medlemsstat när det gäller utarbetandet av integrerade nationella energi- och klimatplaner finns som bilaga till denna rapport.

⁴⁸ Högnivågruppen lade fram sin interimrapport i juli 2017 och genomförde ett offentligt samråd som avslutades 20 september.

⁴⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/>

⁵⁰ EU:s, Europeiska investeringsbankens och medlemsstaternas klimatfinansiering.

Indien fortsatte med antagandet av det gemensamma uttalandet från EU:s och Indiens ledare om ren energi och klimatförändringar den 6 oktober 2017. EU stärkte också relationerna i fråga om energi och klimat med Iran, och stod värd för det första företagsforumet om hållbar energi mellan EU och Iran.

EU främjade antagandet av en ambitiös strategi för minskning av växthusgasutsläpp inom Internationella sjöfartsorganisationen för att se till att den internationella sjöfartssektorn bidrar till de gemensamma globala insatserna för att uppnå målen i Parisavtalet, och fortsatte sitt arbete inom Internationella civila luftfartsorganisationen om att minska växthusgasutsläppen inom luftfarten.

Skapandet av en global koldioxidmarknad, särskilt genom sammankoppling av system för utsläppshandel, är ett mål som EU har haft sedan långt tillbaka. En sådan marknad erbjuder möjligheter för ytterligare utsläppsminskningar samtidigt som kostnaderna för begränsning av klimatförändringarna minskar. Förslag om undertecknande och slutande av avtal med Schweiz om sammankoppling av system för utsläppshandel ligger nu hos Europaparlamentet och rådet. Även i andra delar av världen fortsätter EU att spela en aktiv roll, både genom multilaterala initiativ⁵¹ och genom bilateral verksamhet, i synnerhet genom ett ökat samarbete med Kina som håller på att utarbeta ett rikstäckande system.

Energin är ett stort fokus i EU:s samarbete med grannländerna. Man prioriterar att reformera lagstiftningen och marknaden, främja energieffektiviteten och användningen av förnybar energi, skapa sammanlänkningar, stödja en tryggad energiförsörjning och främja högsta möjliga standarder för kärnsäkerhet. Under 2017 gjorde Ukraina betydande framsteg när det gäller lagstiftningsreformer. Landet har reformerat sina politiska ramar för elmarknad och energieffektivitet. Det håller också på att inrätta en omfattande fond som ska finansiera energieffektivitet inom bostadssektorn, med finansiellt stöd från bland annat EU.

EU fortsätter också att säkerställa att energifrågan ägnas tillräcklig uppmärksamhet i pågående och framtida handelsförhandlingar med tredjeländer. Detta är mycket viktigt för att man ska kunna säkerställa hållbar tillgång till energi på de globala marknaderna, ge europeiska företag möjligheten att dra full nytta av affärsmöjligheter på exportmarknaderna och stödja energiövergången i tredjeländer genom det kunnande och den teknik som finns i EU.

Energipartnerskapet mellan Afrika och EU utgör en viktig ram för samarbetet om hållbar energi. EU stöder också det afrikanska initiativet för förnybar energi⁵². Kommissionen bidrar till målen i detta initiativ, särskilt genom sina kombinerade instrument som bygger på bidragsfinansiering för frigörande av offentliga eller privata investeringar i sektorn för förnybar energi. Detta har mobiliserat ett uppskattat totalbelopp på 4,8 miljarder euro för ytterligare produktionskapacitet för förnybar energi. Kommissionen erbjuder också direkt stöd till den privata sektorn genom ElectriFI-initiativet, vars nuvarande investeringsportfölj på omkring 30 miljoner euro förväntas leda till uppskattningsvis 88 MW i nyinstallerad förnybar energi. Kommissionen var en av värdarna för en rundabordskonferens på hög nivå om investeringar i hållbar energi i Afrika i april 2017, i syfte att öka den privata sektorns engagemang i den afrikanska sektorn för ren energi. Ett partnerskap om forskning och

---

⁵¹ Till exempel Världsbankens partnerskap för marknadsberedskap och engagemanget i verksamhet och utbildning inom ramen för internationella partnerskapet för insatser på koldioxidområdet.

⁵² Ett Afrika-lett initiativ som syftar till att öka Afrikas kapacitet på området förnybar energi med 10 GW fram till 2020 och mobilisera Afrikas potential för förnybar energi på 300 GW fram till 2030.

innovation, klimatförändringar och hållbar energi väntas få sitt godkännande under toppmötet mellan Afrikanska unionen och Europeiska unionen i november 2017.

EU fortsatte också att stärka energitryggheten genom att samarbeta med internationella partner för understödande av de globala energimarknaderna genom insyn och utbyte av bästa praxis. Relationen till Förenta staterna är i detta hänseende fortsatt viktig och samarbetet fortsätter genom energirådet EU–USA och dess arbetsgrupper.

Den 9 juni 2017 antog kommissionen en rekommendation till rådet om att bemyndiga förhandlingar om ett avtal med Ryska federationen om driften av den planerade gasledningen Nord Stream 2. Kommissionen eftersträvar en överenskommelse i rådet om ett starkt mandat, utifrån vilket kommissionen ska inleda förhandlingar med Ryssland. Det nyligen framlagda förslaget om en ändring av gasdirektivet förtydligar att gasledningar till och från tredjeländer omfattas av de gemensamma reglerna för naturgas på den inre marknaden fram till gränsen för EU:s jurisdiktion. Internationella avtal med berörda tredjeländer kommer att förbli det lämpligaste instrumentet för att säkerställa att det finns ett enhetligt regelverk för hela gasledningen.

IV. VÄGEN TILL FULLBORDANDE AV ENERGIUNIONEN

Tack vare framstegen under 2017 befinner sig EU på rätt spår när det gäller att genomföra energiunionens projekt och få till stånd arbetstillfällen, tillväxt och investeringar. Kommissionen har lagt fram de flesta av de lagstiftningsförslag som krävs för ett förutsägbart regelverk, och möjliggörande åtgärder vidtas för att påskynda offentliga och privata investeringar och stödja en socialt rättvis övergång till ren energi. Ytterligare insatser behövs dock för att fullbordandet av energiunionen ska kunna ske före utgången av den nuvarande kommissionens mandat 2019. Därför måste det till verkliga framsteg när det gäller att anta regelverket, skapa gynnsamma förutsättningar och säkerställa att alla delar av samhället blir delaktigt.

Genomförande av regelverket

I enlighet med den gemensamma förklaringen om lagstiftningsprioriteringarna behöver diskussionerna i och mellan Europaparlamentet och rådet snabbt avslutas framgångsrikt. Medlagstiftarna har redan antagit ett beslut om informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet⁵³ och en förordning om åtgärder för att trygga gasförsörjningen⁵⁴, vilket ska säkerställa bättre samarbete över gränserna och mer solidaritet i krislägen. Denna månad nådde medlagstiftarna en politisk överenskommelse om granskningen av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Dessa exempel visar på förmågan hos EU och dess institutioner när det gäller att göra viktiga framsteg när den politiska viljan finns.

Kommissionen uppmanar medlagstiftarna att bibehålla den övergripande samstämmigheten mellan de återstående lagstiftningsförslagen och att hålla en fortsatt hög ambition så att EU befäster sin ledande roll i övergången till ren energi, särskilt när det gäller styrning, förnybara energikällor, klimatåtgärder, energieffektivitet och innovation inom ren energi. Detta kommer att ge EU möjlighet att som en del av 2018 års positiva dialog göra verkliga framsteg i fråga om sina åtaganden enligt Parisavtalet, och leva upp till de höga förväntningar som Europas invånare har på övergången till ren energi.

⁵³ Beslut (EU) 2017/684, EUT L 99, 12.4.2017, s. 1.

⁵⁴ Förordning (EU) 2017/1938, EUT L 198, 28.10.2017, s. 1.

Skapande av gynnsamma förutsättningar

Främjande av investeringar i innovativa projekt i städer inom den övergripande ramen för EU-agen dan för städer kommer att vara en prioritering under 2018. Kommissionen kommer att arbeta med pionjärstäder och pionjärregioner i syfte att stödja sektorsövergripande innovativa projekt som kan fungera som testbäddar för nya affärsmodeller och ny tillämpad teknik. Sådana innovativa projekt kan sedan upprepas i EU och omvärlden. Det kommande toppmötet *One Planet* i december 2017, det tredje *Mission Innovation*-ministermötet i maj 2018 och klimattoppmötet i San Fransisco för icke-statliga aktörer i september 2018 utgör goda tillfällen för att visa upp europeiskt ledarskap när det gäller innovation inom ren energi och den ledande roll Europas städer har i detta.

Kommissionen kommer också att öka stödet till koldioxidintensiva övergångsregioner genom att hjälpa dem att utveckla kortsiktiga lösningar och långsiktiga strategier för att driva på en hållbar ekonomisk omställning. Detta ska uppnås genom att kombinera EU-landsgruppernas arbete för ett större antal medlemsstater och flerpartsplattformen för kol- och koldioxidintensiva övergångsregioner som kommer att inrättas i december 2017.

En annan prioritering kommer att vara säkerställa att näringslivets insatser överensstämmer med beslutfattarnas insatser när det gäller stöd av övergången till ren energi inom strategiska sektorer, exempelvis förnybar energi, byggnader och batterier. Inrättandet av forumet för industriell konkurrenskraft inom ren energi kommer att driva på processen ytterligare.

Kommissionen kommer också att uppmuntra till investeringar i ren energi som en stor del av den ekonomiska moderniseringen i sina olika investeringsinitiativ, såsom investeringssändebuden, stödtjänsten för strukturreformer och Europeiska centrumet för investeringsrådgivning.

Deltagande från alla delar av samhället

Energiunionen kommer endast att lyckas om alla delar av samhället förenas och rör sig i samma riktning, något som några pionjärer redan har visat⁵⁵. Under den andra energiunionsturnén har vice ordförande Maroš Šefčovič hittills besökt 17 medlemsstater, där han har diskuterat med regeringar och nationella berörda parter om läget när det gäller genomförandet av energiunionen. Möten med unga personer, invånare som påverkas av energiövergången, uppfinnare, arbetsmarknadens parter och civilsamhället, borgmästare och andra politiker utgör positiva exempel på hur energiövergången kan uppnås i praktiken. Kommissionen kommer att försätta att se till att alla nivåer av samhället deltar, i synnerhet unga personer, och skapa starka förbindelser mellan europeiska, nationella och lokala insatser. Detta kommer att skapa förutsättningar för en öppen och konstruktiv dialog mellan alla berörda parter om utkastet till de integrerade nationella energi- och klimatplaner som medlemsstaterna ska lägga fram tidigt under 2018. Kommissionen kommer att bedöma dessa utkast till planer noggrant och rapportera om detta i sin nästa rapport om tillståndet i energiunionen.

V. SLUTSATSER

---

⁵⁵ Till exempel Bertrand Picards *World Alliance for Efficient Solutions* (<http://alliance.solarimpulse.com>) eller *Breakthrough Energy Coalition* som inrättades av bl.a. Bill Gates vid klimattoppmötet i Paris i december 2015 (<http://www.b-t.energy/>).

Energiunionsprojektet står inför ett avgörande vägval. Precis som förra året måste viktiga resultat uppnås under 2018. Kommissionen kommer därför att fortsätta sina insatser för att genomföra de möjliggörande åtgärder som skapar konkreta förändringar och påtagliga fördelar för alla i EU. Kommissionen riktar följande uppmaningar:

- Till medlagstiftarna att förstärka sina insatser så att snabba överenskommelser om lagstiftningsförslagen kan nås. Kommissionen kommer att göra sitt yttersta för att främja ambitiösa och snabba resultat.
- Till medlemsstaterna att intensifiera arbetet med de integrerade nationella energi- och klimatplanerna för att skapa förutsägbarhet för investerare och att lägga fram utkast till planer i tid så att EU och medlemsstaterna kan visa upp ett fortsatt ledarskap som en del av 2018 års globala positiva dialog om klimatet. Kommissionen är beredd att lämna ytterligare stöd.
- Till samhället i stort och alla europeiska, nationella, regionala eller lokala berörda parter att delta aktivt i energiövergången och bidra till dess framgång.